

מגמות נמשכות

מתוך שנתון מועצת החלב

יוסי מלול - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

סיכום הנתונים של 2009 מספקים לנו תמונת מצב של יציבות ועקיבות במגמות הכלליות. המשך המגמה של צמצום במספר היצרנים ועלייה בייצור לרפת. המשך העלייה בתנובת החלב לפרה בעדר וייצור שנבלם בגלל מלאים גדולים ואיפוק בביקושים בשוק - שנה טובה ביחס לציפיות ולמצב בעולם כולו

בעוד שבמגזר השיתופי ניכרת יציבות במספר הרפתות - 167, כולל שותפויות (כ-43% מכלל היצרנים), הרי במגזר המשפחתי מגמת הירידה נמשכת כל העת והשנה הגענו ל-787 רפתות בלבד. מגמת הקיטון במספר היצרנים אינה בריאה לכלל הענף ויש חשיבות למסה קריטית של יצרנים, כדי שניתן יהיה להמשיך ולשמור עליו כענף מתוכנן.

טבלה 3 - המרכיבים השונים של הוצאות והרפת והכנסותיה מובאים בפירוט. יש לזכור שאלו הן הוצאות ממוצעות וכל מי שמצליח להיות מתחת להוצאות, הוא יצרן יותר יעיל וכך יכול גם לכסות את הוצאותיו וגם להרוויח.

שנתון מועצת החלב מרכז נתונים שוטפים ומסכם בהרחבה רבה את השנה שחלפה - בייצור ובשיווק, בבקר ובצאן, בארץ ובעולם. אספנו נתונים נבחרים על התפתחות ייצור החלב, מכסות ומספר יצרנים. כמו-כן הבאנו בתמצית את השיאנים של ספר העדר לשנת 2009.

טבלה 1 - התפתחות ייצור החלב בישראל בשנים האחרונות, על פי מגזרים. שני המגזרים עוצרים את קצב העלייה בייצור בגלל המיתון החלקי שפקד גם את ישראל בשנה החולפת, שגזר מדיניות מצמצמת. טבלה 2 - התפתחות מספר הרפתות בשני המגזרים במהלך השנים.

טבלה 1. התפתחות ייצור החלב

2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	
699,734	734,464	685,759	644,467	659,542	659,071	643,240	663,397	682,447	647,190	646,825	מגזר שיתופי-קיבוצים ומושבים שיתופיים
504,220	525,850	487,454	468,072	478,599	475,688	467,451	478,958	479,326	469,123	474,122	מגזר משפחתי
12,727	12,992	12,157	11,721	11,942	11,725	11,705	12,093	11,791	11,575	11,375	בתי-ספר חקלאיים ורפת מחקר
1,216,681	1,273,306	1,185,369	1,124,260	1,150,084	1,146,484	1,122,396	1,154,448	1,173,564	1,127,888	1,132,322	סה"כ

טבלה 2. התפתחות מספר רפתות

2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	
167	165	165	167	176	187	196	200	209	214	216	מגזר שיתופי-קיבוצים ומושבים שיתופיים
787	811	830	844	855	880	921	962	1,025	1,091	1,175	מגזר משפחתי
15	15	15	15	16	16	16	16	16	16	16	בתי-ספר חקלאיים ורפת מחקר
969	991	1,010	1,026	1,047	1,083	1,133	1,178	1,250	1,321	1,407	סה"כ

טבלה 3. חשבון הכנסות והוצאות ממוצעות לליטר חלב במכסה בשנת 2009

הוצאות	אג' לליטר
עבודה, עצמית ושכירה	32.00
מזון, מרוכז וגס	126.00
חומרים ושירותים	35.00
החזר הון, פחת מבנים, ציוד וכלים וריבית על נכסים ואיגונוטר חי	29.00
סך הוצאות	222.00
הכנסות	
תוצרת לוואי = עגלים בני שבוע ויצאת פרות	20.00
חלב = מחיר מטרה ללא דמי שירות מושווה רכיבים	199.00
סך הכנסות	219.00

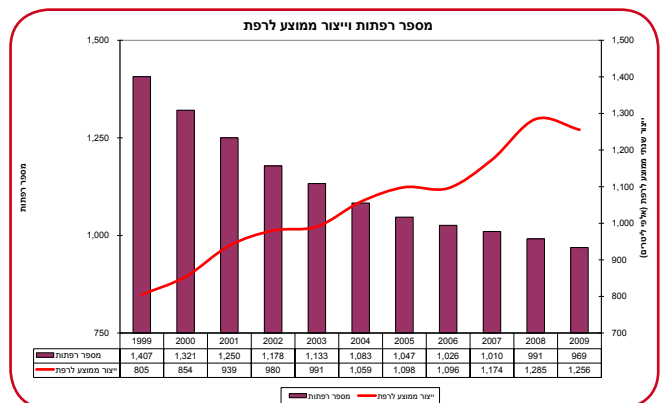
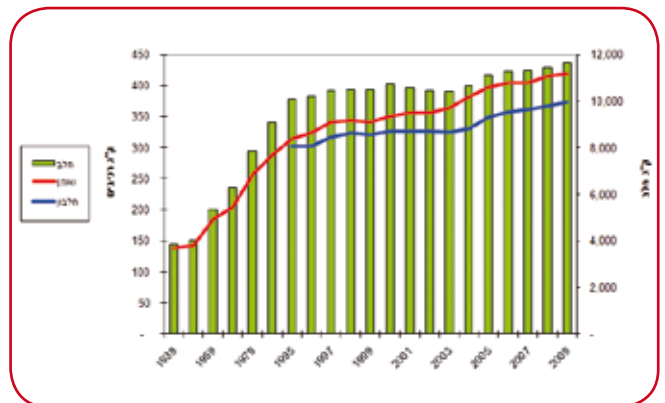
מבוסס על סקר 2009

נתוני ספר העדר

מובאים גם בסיכומי ספר העדר וגם בשנתון מועצת החלב. טבלה שמתעדכנת מדי שנה עוסקת בנתונים הרב שנתיים של העדר הארצי משנות ה-30 של המאה הקודמת. הרפת מתקדמת באופן עקיב וממשיכה להוביל את ייצור החלב לפרה בעולם. טבלה 4.

טבלה 5 מציגה את המגזרים בשנת 2009 והמשך השיפור בתנובה ובסך הרכיבים לפרה. כך הדבר גם בנתוני איכות החלב שמצביעים על שיפור נוסף באיכות של שני המגזרים וסגירת הפער בין המשפחתי לשיתופי.

מודעה

טבלה 4. ספר העדר - נתונים רב שנתיים

שנה	ממוצע			עדרים בביקורת			רפת שיתופית	רפת משפחתית	סך עדרים בביקורת	מספר פרות בביקורת
	אחוז חלבון	אחוז שומן	חלבון - ק"ג לפרה	שומן - ק"ג לפרה	חלב - ק"ג לפרה					
1939		3.61%		139	3,847	2,878	30	-	30	
1949		3.51%		142	4,044	8,733	75	-	75	
1959		3.48%		186	5,347	16,917	159	-	159	
1969		3.25%		204	6,271	34,132	185	-	185	
1979		3.26%		256	7,855	61,947	186	-	186	
1989		3.17%		288	9,092	72,645	479	284	195	
1995	2.99%	3.12%	302	315	10,086	95,038	849	643	206	
1996	2.97%	3.18%	303	324	10,198	93,103	895	680	215	
1997	3.03%	3.26%	317	341	10,447	93,948	955	738	217	
1998	3.09%	3.28%	324	344	10,487	97,803	981	766	215	
1999	3.07%	3.26%	321	341	10,469	98,485	916	708	208	
2000	3.04%	3.28%	326	351	10,715	97,661	909	697	212	
2001	3.09%	3.36%	327	356	10,585	104,660	926	716	210	
2002	3.12%	3.40%	326	356	10,462	103,801	864	661	203	
2003	3.12%	3.49%	325	364	10,426	100,724	819	623	196	
2004	3.10%	3.57%	331	381	10,668	99,537	775	585	190	
2005	3.14%	3.58%	349	398	11,118	97,328	751	571	180	
2006	3.17%	3.58%	358	404	11,281	93,732	724	555	169	
2007	3.20%	3.62%	361	404	11,291	98,555	699	534	165	
2008	3.20%	3.62%	367	415	11,461	103,395	525	525	0	
2009	3.20%	3.60%	373	420	11,653	97,921	676	512	164	

טבלה 5. נתוני ספר העדר לשנת 2009

משפחתי	שיתופי	סך הכול	ממוצע חודשי			ממוצע לפרה		
			עדרים בביקורת	פרות בביקורת	חלב ק"ג-שנה	אחוז שומן	אחוז חלבון	סת"ס (אלף לק"ג)
512	36,689	11,006	3.60%	3.18%	232	30.70%		
164	61,232	12,038	3.60%	3.20%	215	38.30%		
676	97,921	11,653	3.60%	3.20%	221	31.00%		

- הפרה "סופה" מרפת כרמיה היא אלופת הפרות בחלב ב-2009 - 21,400 ק"ג חלב בשנה. תחלובה ראשונה, בת הפר בדון.
- הפרה "האלופה" 4616 מרפת מעוז חיים היא הפרה עם תנובת החיים הגדולה ביותר שהייתה בחיים ב-2009 - 189,147 ק"ג לצערנו, הפרה יצאה מהעדר באוקטובר ודור חדש יחליף אותה.
- הפר שיש לו הכי הרבה פרות בנות הוא הפר סופון 3811, שיש לו 7,434 פרות ו-37 עגלות ושיעורו 7.1% מכלל העדר. ■

אכן, יש במה להתגאות!

נתוני ספר העדר מספקים לנו כמה מובילים בתחומים שונים ואותם נביא במרוכז.

- העדר השיתופי בעל התנובה הגבוהה ביותר לשנת 2009 הוא של קיבוץ כרמיה - 14,150 ק"ג חמ"מ לפרה בעדר, 3.67% שומן ו-3.22% חלבון. רפת כרמיה נמצאת בצמרת מזה שנים רבות ומובילה את הענף בתחומים רבים.
- העדר המשפחתי עם התנובה הגבוהה ביותר הוא של חוות שחפים בנגב - 13,982 ק"ג חמ"מ, 3.64% שומן ו-3.24% חלבון. חוות שחפים של יעקב ומירי שחף שעברו ממושב בית חנניה לבנות חוות בוודים בנגב ועושים שם חיל רב.